

خبر

در ویژه‌برنامه «رسم ارادت به زبان علم» بررسی شد

نسبت توسعه دولت‌های پس از انقلاب با اندیشه پیشرفت اسلامی ـ ایرانی

ویژه‌برنامه «رسم ارادت به زبان علم» با محور بررسی انتقادی نسبت توسعه در دولت‌های پس از انقلاب اسلامی با اندیشه پیشرفت اسلامی ـ ایرانی امام خمینی(ره) و رهبر معظم انقلاب، در حرم مطهر رضوی برگزار شد.

به گزارش آستان نیوز، در این مراسم که ۲۸ بهمن ۱۴۰۴ در مدرسه دودر حرم مطهر رضوی برگزار شد، رضا محمدآبادی، دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم اسلامی رضوی با ارائه پژوهشی گفتمانی به تبیین «مواجهه تاریخی نظام انقلابی ایران با مفهوم توسعه» پرداخت و تأکید کرد: توسعه، یکی از مفاهیم بنیادین تاریخ معاصر ایران پس از مواجهه جامعه ایرانی با تجدد غربی است.

وی با اشاره به اینکه انقلاب اسلامی تلاشی برای عبور از توسعه تحمیلی غرب و حرکت به سمت پیشرفت مستقل دینی و بومی بوده است، گفت: تحقق الگوی پیشرفت اسلامی ـ ایرانی امری تدریجی است که در بستر منازعات و کشاکش‌های گفتمانی شکل می‌گیرد و اداره این میدان، از دشوارترین مسئولیت‌های امام خمینی(ره) و رهبر معظم انقلاب بوده است.

■ تحلیل گفتمان به‌عنوان چارچوب نظری پژوهش

محمدآبادی، نوآوری اصلی این تحقیق را استفاده از رویکرد تاریخ‌نگارانه گفتمانی دانست و افزود: در این پژوهش، اندیشه پیشرفت رهبر معظم انقلاب به‌عنوان معیار سنجش، برای تحلیل گفتمان توسعه در دولت‌های پس از انقلاب به‌کار گرفته شده است. وی خاطر‌نشان کرد: در این مسیر، بیش از ۸۰۰ تا هزار صفحه از بیانات و دیدارهای رهبر معظم انقلاب با دولت‌های مختلف، با محور کلیدواژه‌هایی چون توسعه، پیشرفت و برنامه‌های توسعه؛ مطالعه، فیش‌برداری و دسته‌بندی شده است.

■ پیشرفت مستقل؛ حاصل مواجهه تاریخی با توسعه غربی

این پژوهشگر در ادامه با اشاره به مراحل ارزیابی گفتمان‌های توسعه، تصریح کرد: بررسی پیامدهای عینی هر گفتمان و نسبت‌سنجی آن با چارچوب معنایی ترسیم‌شده از سوی رهبر فرزانه انقلاب نشان می‌دهد بسیاری از چالش‌های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی امروز، ریشه در این مواجهه تاریخی دارد. وی در پایان تأکید کرد: بازخوانی انتقادی تجربه توسعه پس از انقلاب می‌تواند مسیر تحقق پیشرفت اسلامی ـ ایرانی را برای آینده روشن‌تر کند.

حضور پررنگ دانشگاه علوم اسلامی رضوی در نمایشگاه قرآنی با تازه‌ترین آثار منتشر شده پژوهشی

دانشگاه علوم اسلامی رضوی با ارائه ده‌ها اثر پژوهشی قرآن و حدیث به‌صورت مسئله‌محور در نمایشگاه قرآنی ۱۴۰۴ حضور یافت.

به گزارش آستان نیوز، دانشگاه علوم اسلامی رضوی امسال با مجموعه‌ای از تازه‌ترین آثار منتشر شده پژوهشی در حوزه‌های قرآن و حدیث، در نمایشگاه بین‌المللی قرآن و عترت مشهد حضور یافت؛ حضوری که بازتاب‌دهنده ظرفیت علمی، پژوهشی و مسئله‌محور این دانشگاه در حوزه علوم و معارف قرآن و حدیث است.

این آثار که زیر نظر معاونت پژوهشی دانشگاه علوم اسلامی رضوی و اغلب در طول سال ۱۴۰۴ منتشر شده‌اند، در نمایشگاه قرآنی امسال در معرض دید پژوهشگران، طلاب، دانشجویان و علاقه‌مندان به مطالعات قرآنی قرار گرفتند.

بر اساس این گزارش، آثار ارائه‌شده طیف گسترده‌ای از موضوعات را دربرمی‌گیرد؛ موضوعاتی از قبیل زیبایی‌شناسی قرآن، علوم و تفسیر قرآن، حدیث پژوهی، اخلاق فردی و اجتماعی، خانواده، تربیت جنسی، مهارت‌های زندگی، شیعه‌پژوهی قرآنی، امامت و ولایت تا مباحث مرتبط با علوم انسانی اسلامی و نقد دیدگاه‌های معاصر.

ازجمله آثار شاخص می‌توان به مجموعه‌های «شیعه‌پژوهی قرآنی» در حوزه‌های اعتقادی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، «علوم قرآنی در مکتب اهل‌بیت(ع)»، «جریان‌شناسی تفاسیر فقهی»، «تجلی قرآن در حماسه عاشورا» و دوره‌های تخصصی «روایات تفسیری امام‌رضا(ع)» اشاره کرد.

حضور این آثار در نمایشگاه قرآن مشهد با استقبال بازدیدکنندگان همراه شد و فرصتی برای معرفی دستاوردهای علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی و تعامل مستقیم با جامعه علمی، فرهنگی و قرآنی کشور فراهم کرد؛ تعاملی که می‌تواند زمینه‌ساز گسترش گفتمان پژوهش محور قرآن در فضای دانشگاهی و حوزوی باشد.

رئیس اداره دارالقرآن‌الکریم حرم مطهر رضوی خبر داد زائران بارگاه منور رضوی در ماه رمضان میهمان کرسی تلاوت و تفسیر قرآن کریم می‌شوند

رئیس اداره دارالقرآن‌الکریم حرم مطهر رضوی، گفت: همزمان با ماه رمضان، زائران حرم مطهر رضوی میهمان ویژه‌برنامه کرسی تلاوت و تفسیر قرآن کریم می‌شوند.

به گزارش آستان نیوز، ویژه‌برنامه کرسی و تلاوت قرآن کریم با عنوان «پای منبر قرآن» در ماه مبارک رمضان هر شب ساعت ۲۰:۳۰ در محل دارالقرآن‌الکریم حرم مطهر رضوی میزبان زائران و مجاوران این آستان مقدس می‌شود.

این ویژه‌برنامه با حضور و تلاوت تاسید و قاریان ممتاز و بین‌المللی آستان مقدس رضوی و همچنین تفسیر آیات این کتاب آسمانی توسط حجت‌الاسلام‌استاد محمدحسین‌رستمی همراه خواهد‌بود. گفتنی است، ویژه‌برنامه قرآنی «پای منبر قرآن» در نیمه دوم ماه مبارک رمضان با حضور حجت‌الاسلام محسن قرائتی برگزار خواهد شد.

خوانشی معنوی از طلحه ضیافت الهی

راز شوق و هیبت در آغاز میهمانی خدا

■ شهر خدا؛ اقلیم‌راهایی از دنیا

آیت‌الله گنجی می‌گوید: رمضان در نگاه قرآن و روایات، یک شهر است، شهری الهی. همان جاست که پیامبر(ص) فرمود: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ...» رمضان یک فضای مکانی معنوی دارد که در ظرف زمان قرار گرفته است. این یعنی مؤمن وقتی وارد این ماه می‌شود، پا در یک محیط جدید می‌گذارد؛ محیطی که قوانینش با دنیای عادی متفاوت است. در این شهر، ملانکه به استقبال می‌آیند و دل‌ها در معرض نسیم رحمت قرار می‌گیرد. رمضان فقط محدودیت خوراک نیست؛ ورود به یک اقلیم است.

این استاد سطوح عالی حوزه علمیه قم اضافه می‌کند: در این شهر، حقیقت دنیا و آخرت به شکل ویژه‌ای قابل مشاهده می‌شود. روزه، انسان را از چنگال دنیا آزاد و سبکبال می‌کند. کسی که روزه می‌گیرد، تمرین می‌کند که دنیا تحت سلطه او است، نه او تحت سلطه دنیا. از همین جاست که شیرینی‌های معنوی آغاز می‌شود. اگر انسان بتواند این تجربه را درک کند، می‌فهمد چرا رسول خدا(ص) فرمودند: «بوی دهان روزه‌دار نزد خدا از عطر مشک خوشبوتر است»؛ چون این بو، بوی حاکمیت نفس بر دنیاست. اما در کنار این شیرینی، خوفی لطیف وجود دارد. مؤمن می‌ترسد مبادا حرمت این ماه را نگه ندارد. این همان خوفی است که پیامبر(ص) به جابر یادآور شد: شروط رمضان سخت است، نه از جهت پیچیدگی، بلکه از جهت لطافت. آدم باید مراقب چشمانش، زبانش، دلش و نیتش باشد. این ماه، آداب دقیق دارد. مؤمن باید بداند در میهمانی خداست و میهمانی، هر چقدر هم شیرین باشد، آداب خودش را دارد. استاد گنجی به‌بخشی از آیه ۸۰ سوره اسرآنیز اشاره و تشریح می‌کند: یکی از آداب مهم ورود به ماه رمضان، همین دعایی است که خداوند در قرآن تعلیم داده است: «وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ...» این یعنی بنده در لحظه ورود، هم نگران است و هم امیدوار. نگران اینکه نکند عملش ناقص باشد و امیدوار

لحظه‌ای که وارد این ماه می‌شود، دلش می‌لرزد؛ نه از سختی کار، بلکه از اینکه پایانش در پیشگاه خدا چگونه رقم خواهد خورد.

■ نسیم وصل و حلاوت انس با او

آیت‌الله گنجی در ادامه از روی دیگر نگرانی‌ها سخن گفته و ادامه می‌دهد: در کنار آن نگرانی‌های طبیعی اهل سلوک، این ماه یک حلاوت ویژه دارد و آن، شیرینی ورود است. بسیاری از مؤمنان در روزهای نخست رمضان یک نسیم خاص را تجربه می‌کنند؛ حالتی شبیه لحظه‌ای که صبح زود پنجره را باز کرده و هوای تازه ناگهان عمق سینه را روشن می‌کند. این طراوت، بی دلیل نیست؛ رمضان با نوعی تازگی روحی وارد می‌شود. این تازگی اگر درست حفظ شود، انسان را آرام‌آرام به مرتبه انس می‌رساند؛ جایی که عبادت از حالت وظیفه‌بیرون‌می‌آید و رنگ محبوبیت می‌گیرد. این لذت، لذتی زودگذر نیست؛ چشمه‌ای است که می‌تواند تمام ماه را سیراب کند. شرط آن این است که فرصت آغازین به‌درستی به‌کار گرفته شود. روزهای اول، روزهای سبکبال‌تری است؛ اگر در همین ایام برای لحظه‌های ذکر، تلاوت و خلوت برنامه‌ای حتی کوتاه گذاشته شود، مسیر رمضان هموار شده و روح به‌سوی همان انس حقیقی راه‌پیدا می‌کند.

این کارشناس دینی با بیان اینکه این ایام، لحظات آشتی با خداوند است، یادآور می‌شود: یکی از تجربه‌های روحی ورود به رمضان، احساس نیاز شدید به قرب الهی است. وقتی اندکی نزدیک می‌شویم، می‌فهمیم چه اندازه از محبت خدا دور بوده‌ایم. همانند کودکی که در میان بازی ناگهان مادر را می‌بیند و یاد دلتنگی‌هایش می‌افتد. این بازگشت، یک لذت است؛ لذتی که اهل معرفت، آن را بهتر از هزار شادی دنیوی می‌دانند. چنان‌که امام صادق(ع) فرمودند: معرفت خدا چنان شیرین است که اگر مردم می‌دانستند، دنیا در نگاهشان از خاک زیر پا بی‌ارزش‌تر می‌شد (الکافی، ج ۸، ص ۲۴۷). در این ساعات و دقائق، مؤمن چه حال و چه نگاه و چه احتیاطی باید داشته باشد؟

شرحی بر دعای روز اول ماه رمضان از زبان آیت‌الله زمانی‌فرد

بیداری بی‌خبران از خواب

■ هوشیارام آرزوست

استاد درس خارج حوزه علمیه با اشاره به سومین نکته مهم در این دعا گفت: اما سومین تقاضا از محضر پروردگار متعال، بیدار شدن از خواب غفلت است. «...وَتَهْنِي فِیْهِ عَنْ نَوْمَةِ الْغَافِلِیْنَ...» و بیدار کن در آن از خواب بی‌خبران...».

یکی از عوامل مهمی که همه ما در معرض آن هستیم و دامگیر انسان و موجب سقوط اخلاقی انسان می‌شود، مسئله غفلت است. غفلت یعنی انسان از خداوند متعال و از سرمایه‌های وجودی که خداوند به او داده، غافل شود. فراموشی و بی‌توجهی به مفاهیم بنیادی دین اسلام -که از مهم‌ترین آن‌ها آخرت و جهان ابدی است- موجب می‌شود انسان به لحاظ رفتاری و اخلاقی، جایگاهی که باید را بدست نیاورد. راه مقابله با غفلت و جلوگیری از سقوط اخلاقی و نقطه مقابل آن، این است که انسان متذکر باشد؛ یعنی به‌خدا متعال متوجه باشد و خود را در محضر خداوند ببیند و با آگاهی از مسیر پیش رو به آخرت توجه داشته باشد تا بتواند با این توجه از سرمایه‌های وجودی خود به بهترین وجه استفاده کند.

■ وغباری بر جانم بود

آیت‌الله زمانی‌فرد به عنوان نکته پایانی با اشاره به چهارمین درخواست مطرح شده در دعای روز اول ماه رمضان، مطرح کرد: آخرین درخواست از محضر پروردگار در روز اول ماه مبارک، بخشش گناهان است؛ می‌گوییم: «...وَوَهَّبْ لِي جُرْمِي فِیْهِ بِأَلِّهِ الْعَالَمِیْنَ، وَاعْفُ عَنِّي يَا عَافِیَا عَنِ الْمُجْرِمِیْنَ؛ و بخشش گناهم را در آن ای معبود جهانیان و از من درگذر، ای درگذرنده از گنه‌کاران». بارالها گناهان، قصورات و تقصیرات ما را عفو کن و از ما بگذر. در این فراز باید توجه کنیم وقتی انسان گناه و تقصیراتی دارد طبیعتاً درجه اول ماه مبارک رمضان است.

مریم احمدی شیروان | بار دیگر عطر دل‌انگیز ضیافت الهی به مشام می‌رسد و دل‌ها را به سوی خود می‌خواند. این روزها، آغاز ماه مبارک رمضان، سراسر شور و اشتیاق است؛ شوقی که با ذوق سحرهای نورانی و لحظه‌های ناب راز و نیاز آمیخته شده است. این ماه، تجدید میثاق با آسمان است و روح را به فضایی تازه و معنوی می‌کشاند که در طول سال انتظارش را می‌کشیدیم. برای درک دقیق‌تر این حال و هوای معنوی و بررسی ابعاد این ضیافت، با آیت‌الله حسین گنجی اشتهداری هم‌کلام شدیم تا از نگاه یک کارشناس دینی، معنا و عظمت این لحظات آغازین را عمیق‌تر در یابیم. آنچه در ادامه می‌خوانید، حاصل این واکاوی و تأملات عمیق است.

■ هیبت میهمانی و شوق دیدار بار

آیت‌الله گنجی اشتهداری در ابتدا با بیان اینکه در مورد ماه رمضان تعبیر ضیافت الهی به‌کار رفته است، می‌گوید: آغاز رمضان شبیه رسیدن میهمانی عزیز است؛ پیش از ورودش دل‌ها شوق دارند، اما همین که قدم در خانه می‌گذارد، هیبتی همراهش می‌آید که نمی‌شود نادیده گرفت. در دعای وداع امام سجاد(ع) در صحیفه سجادیه آمده است: «وَمَا أَهَابَكَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ؛ ای ماه رمضان، چه بسیار در دل مؤمنان با هیبت بودی» (صحیفه سجادیه، دعای ۴۵). این هیبت از باور حضور خدا، میزبان این ضیافت است، از حساسیت اعمال این ماه، از فهم اینکه رمضان یک فرصت ساده نیست؛ بلکه می‌کد میدان تعیین‌کننده است.

وی در ادامه به روایتی اشاره و بیان می‌کند: رسول خدا(ص) در روایت مشهور خود به جابر بن عبدالله، همین حساسیت را روشن می‌کند: «يَا جَابِرُ، هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ... مِنْ صَامَ نَهَارَهُ وَقَامَ وَدَامَ لَيْلَهُ وَعَفَّ بَطْنُهُ وَفَرَّجَهُ وَكَفَّ لِسَانَهُ خَرَجَ مِنْ دُنْيَاهُ كَخُرُوجِهِ مِنَ الشَّهْرِ» (الکافی، ج ۴، ص ۸۷) اما وقتی جابر شادمان از این بشارت می‌گوید: «مَا أَحْسَنَ هَذَا الْخَبَرِ»، پیامبر(ص) پاسخ می‌دهد: «وَمَا أَشَدَّ هَذَا الشَّرُوطُ» یعنی در کنار شیرینی، سختی‌ها هم هست. در این میان، احساس دوگانه شوق ضیافت و خوف کوتاهی در انجام آداب این ماه به وجود می‌آید.

■ پرونده‌ای تازه برای حسابرسی دل

این استاد اخلاق اظهار می‌کند: رمضان فقط یک ماه عبادت نیست؛ مثل یک پرونده تازه است که هر سال نام ما در آن نوشته می‌شود. پرونده‌ای که از پرونده‌های سال‌های قبل جداست؛ اگر امسال خوب عمل نکنیم، پرونده سال گذشته جبران نمی‌کند و اگر خوب عمل کنیم، ارزشش کم نمی‌شود. همین است که اشخاص حسابرگر معنوی از ناقص ماندن پرونده امسال می‌ترسند؛ مثل دانشجویی که می‌داند کارنامه هر ترمش مستقل است. نگرانی دیگر، حال و هوای خود ماست. خیلی‌ها می‌دانند بهترین حالت معنویشان معمولاً در همین ماه پیدا می‌شود. اگر این اوج کوتاه باشد یا اصلاً اوجی رخ ندهد، یعنی سقف آمادگی ما در تمام سال پایین آمده است. نگرانی بعدی، حرمت رمضان است. کسی که محبت خدا در دلش جوانه زده، دلش نمی‌خواهد کوچک‌ترین بی‌احترامی به میهمانی او کند؛ درست مثل عاشقی که هدیه معشوق را با دقت نگی می‌ارد تا مبادا خطی رویش بیفتد و البته ترس از بی‌بهره ماندن نیز هست؛ همان هشداري که پیامبر(ص) داده است: «فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حَرَمَ غُفْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ» (عیون اخبار الرضا(ع)، ج ۱، ص ۲۹۵). چه در ناک است انسان در ماهی که در بخشش باز است، دست خالی بیرون برد.

آخرین دغدغه، قبولی عمل است؛ اینکه آیا آنچه انجام می‌دهیم، در نگاه خدا پذیرفته می‌شود یا نه. مؤمن از همان

گفت‌وگو

ریحانه عامل نیک | بخش عمده‌ای از لحظات شیرین مادر ماه مبارک رمضان با ادعیه و مناجات در این ماه پیونده خورده است. دعای روز اول ماه مبارک رمضان، آغازی معنوی برای ورود به ضیافت الهی است؛ ضیافتی که خدای متعال در آن بندگانش را به رحمت، مغفرت و رشد روحانی فرامی‌خواند. ماه مبارک رمضان فرصتی است برای بازنگری در خویشتن، پالایش دل از آلودگی‌ها و تقویت پیوند با پروردگار. در این دعا، انسان از خداوند می‌خواهد روزه‌اش، روزه‌ای حقیقی و مورد قبول باشد و عبادتش، قیامی خالصانه و به دور از غفلت. همچنین از پروردگار طلب می‌کند او را از خواب غافلن بیدار کند و لغزش‌هایش را ببخشد. شرح این دعا می‌تواند دریچه‌ای باشد برای فهم عمیق‌تر پیام‌های تربیتی و اخلاقی رمضان و زمینه‌ای فراهم آورد تا مؤمنان با نیت‌ی پاک و عزمی راسخ، مسیر بندگی را در این ماه نورانی آغاز کنند.

در این زمینه با آیت‌الله مهدی زمانی‌فرد، استاد درس خارج و عضو شورای عالی حوزه علمیه خراسان به گفت‌وگو پرداخته‌ایم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

■ حقیقت روزه‌داری

آیت‌الله زمانی‌فرد با دعای مرسوم پناه بردن به خداوند متعال از شر شیطان رانده شده و یا درود و سلام بر پیامبر اکرم(ص) و خاندان پاک و مطهر ایشان، بحث را آغاز کرد. در نخستین روز از ماه مبارک رمضان، در دعایی که در این روز می‌خوانیم مجموعاً چهار تقاضا از پروردگار متعال مطرح می‌شود. با مرور این مضامین مشخص می‌شود ماه مبارک رمضان تنها امساک از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه تمرینی برای حضور قلب، خودسازی و تقویت اراده است.

